

Nepoznate narodne priče i legende (5)

Rimski put na Švičkom vrhu

U mom selu Švici nedaleko od moje kuće nalazi se Švički vrh. Na tom Švičkom vrhu prije mnogo godina doselili su i nastanili se Rimljani na neko vrijeme. Dok su bili na Švičkom vrhu, napravili su širok put koji postoji još i danas. Taj put vodo od malog do velikog vrha, odnosno od Crkvine do Švičkog vrha. Na malom vrhu se vide stare jame koje su ljudi iskopali radi otkrivanja starog novca i ostalih stvari, a ispod malog vrha nalazi se crkva sv. Ivana i to mjesto zove se Crkvina. Veliki švički vrh je dosta visok, pa se s njega vide mnoga sela, Švica, Kompolje, Gorići, Ponori.

Napisala: Marija Kostelac, I. prod. (prosinac, 2006.)

Legenda o Krivom Putu

Krivi Put je naselje u senjskom zaleđu, u šumovitom predjelu. Na području Krivog Puta izgubili su se jednom davno neki senjski konji, a kad su ih Senjani tražili, jedan ih je Bunjevac uputio da su konji otišli „onim krivim putićem“. Od tada je taj kraj, poznat kao krmpotski, dobio naziv Krivi Put.

Sanela Šarić, I. prod. (siječanj, 2017.)

Legenda o Nikolinom bunaru

U vremenima kada su ovce popunjavale velike pašnjake kao polje maslačaka, vukovi su harali i cestom i šumom. Svakog su se dana šestorica pastira okupljala oko malenog bunara pokraj crkve sv. Mihovila na Vratniku. Iz dana u dan pojili su svoje ovce na tome bunaru i sebe krijepili. Ljetne žege su već oborile travu, kiše nije bilo, a bunar je skoro presušio. Crkva je ostala bez svećenika, a ljudi se nisu okupljali. Više ni to polje „maslačaka“ nije se sjajilo kao prije. Pastiri više nisu imali snage čuvati ovce, pa su od kamena napravili šest stolica i njima okružili bunar. Kada su sjeli, posvetili su se molitvi. Tog dana nije bilo kiše, kao niti dan poslije. Žene su jedva nosile vodu iz obližnjeg sela, ali ovce se nisu dale potjerati iz pojilišta. Pastiri su odustali od pokušavanja. Jednostavno su sjeli u svoje kamene stolice dok je sunce peklo njihovu kožu. Žeđ ih je već svladala, kad se nad njih nadvila sjena krupnog čovjeka. Podigli su glave i vidjeli svećenika u crnom odjelu s vrčem hladne vode. Napili su se te vode i nikada im nije bila tako ukusna kao tada. Te večeri je pala kiša, veća i jača nego ikad. Ujutro je sunce opet

granulo i ovce su lizale rosu s trave, a pašnjak je opet sjajio. Pastiri su opet sjeli u svoje kamene stolice i povirili u bunar. Bunar je bio pun vode, oči su im ponovno zasjale, a osmjeħ krasio lica. Zagrabili su vodu, bila je ukusna kao ona koju im je svećenik dao. Odmah su se ustali, zahvalili Bogu te u čast i zahvalnost novom svećeniku isklesali njegovo ime na bunar. Taj bunar i dalje стоји тамо, još se vidi natpis „Nikolin bunar“ i još uvijek su тамо камene stolice. Jedino čega nema je polje „maslačaka“.

Barbara Biondić, I. prod. (siječanj, 2017.)

Legenda o drekavcima

Prema onome što kažu ljudi, drekavaca se može naći posvuda u Hrvatskoj, pa tako i u okolini Senja. Opisuju ga kao stvorene visine čovjeka, a glasa se poput dječjeg plača ili zavijanja vukova. Po tijelu ima dlake. Ljudi govore da one osobe koje navečer prolaze senjskim grobljem ili idu šetati blizu šume mogu vidjeti drekavca. Kad ih drekavac opazi, trčat će do njih. Nakon toga će im skočiti na leđa i početi ih grebatи. Kada vidi krv, otići će u šumu.

Katarina Krmpotić, I. prod. (siječanj, 2017.)

Vezovi za brodove na Gredi

Na brdu iznad Drenova Klanca, na dijelu koji se zove Greda, nalaze se kameni stupovi za koje se priča da su služili za vezanje brodova jer je nekad davno voda dosezala do njih.

Jasna Perković, I. prod. (siječanj, 2017.)

Legende o ženskom utjecaju na ishod bitke kod Jurjevih stijena

O stvarnom povijesnom događaju, slavnoj pobjedi vojske koju je predvodio Petar Zrinski nad Turcima u bitci kod Jurjevih stijena u blizini Otočca godine 1663. sačuvane su do danas i dvije narodne legende. Zahvaljujući vrsnoj vojnoj strategiji Zrinskog, 10 tisuća turskih vojnika koji su zorom krenuli na Otočac do nogu je potuklo 2 i pol tisuće hrvatskih vojnika sačekavši ih u klancu kod Jurjevih stijena u zasjedi. To su činjenice, a u narodnoj priči bude drugačije. Jedna legenda potječe iz Prozora i kaže da su tada Turke „potukle babe s preslicami na Šipniku“ (kazivač V. Božičević). Ona sadrži snažnu komponentu domaće srčanosti i hrabrosti i protivničke strašljivosti i nesposobnosti (babama nije trebalo čak ni neko posebno oružje osim preslica, a nema veće sramote za ratnika nego da ga

potuku žene), što je vjerojatno odjek atmosfere u našim krajevima nakon velike pobjede kada su se zbijale različite šale. U ovu grupu legendi npr. pripada i priča kako je baba Rajkovića pobijedila Turke izlivši vruću juvu na njih sa zidina Sokolca.

Druga legenda kaže da je pred Turke koji su išli prema Otočcu izašla djevojka Janja na konju (kazivao N. Pejnović). Kad su Turci na konjima krenuli za njom, ona je okrenula punim galopom prema Jurjevim stijenama. Pred provaljom ispod tih stijena je naglo skrenula, a turska konjica nije imala prostora za manevar okretanja i survala se u provaliju. I tu je dominantan motiv ratne pobjede zbog žene koja je prevarila vojsku (biblijski motiv – udovica Judita spašava grad od osvajača).

(rujan, 2017.)

Srce na vodi

Na prostoru cijelog Špilniku na više lokacija postoje meltače, to su skupine jama nastalih vađenjem melte tj. pijeska za građevinske rade. Za kišnih vremena neke od tih meltača pune su vode i tvore privremena jezera. Pripovijeda se da su se u nekim mlađi kupali i plivali. Postoji i jedna strašna priča koja se pripovijedala kada se jedan mladić utopio u meltačama (kazivala S. O.). Govorilo se da mu je nakon što se utopio, srce triput poskočilo na vodi, a to je značilo da bi još toliko godina živio da se nije utopio.

(listopad, 2016.)

Čudotvoran izvor u Dabru

Na padini koja se prema selu Dabar spušta ispod brda Vučjak, na kojem se u tursko doba nalazila frankopanska utvrda Sokolić, nalazi se izvor vode Čatrnja (tur. bunar). Danas se na tome mjestu ne opaža ništa osim šipražaja i trave, a prema nekim indicijama prostor oko staroga grada Sokolića nije još razminiran do kraja. Prije rata na tome se mjestu vidjela i neka cijev kroz koju je voda dotjecala i formirala sasvim malo jezerce. Voda iz toga izvora ima čudotvorna svojstva, kazala nam je Kata Bićanić. Kako joj je njena majka pripovijedala, jedna slijepa djevojka iz njihova sela na mlađu je nedjelju progledala jer se u zoru umila vodom iz Čatrnje. Zbog ljekovitih svojstava te vode žene i cure iz sela uvijek su se na mlađu nedjelju dolazile umiti na izvoru.

(travanj, 2014.)

Grčko zlato u Dabru

Moja je baka kao cura žela na Stipinom klancu, a tamo su bila 2 kamena ili jedan veliki kamen rascijepljjen na dva dijela. Pripovijedalo se da je tamo bilo zakopano grčko zlato. Jednom je izdaleka došao u Dabar neki čovjek s kožnom kartom. On je tu kartu nekako preklapao i zaključio da se blago nalazi kod ta dva kamena. Kažu da je on zbilja i našao to blago, pun čup zlata, i odnio ga.

Kazivač: Pave Bićanić (travanj, 2014.)

Zlatna kočija na Koraču

Davno prije na brdu Korać na Maloj Kapeli bio je stari grad Korać. Ne zna se čiji je to bio grad. Tamo je bila i vojna utvrda. Do danas kruži legenda o zlatnoj kočiji sa zlatnim konjima puna blaga koja se nalazi pod tim starim gradom. Neki su i kopali, ali nisu ništa našli. Nađena je slučajno jedna sablja, a ona se čuva u muzeju.

Kazivač: Pave Bićanić

(Op. riječ je o karolinškom maču iz 10. stoljeća koji se čuva u Arheološkom muzeju u Zagrebu).

Konjska glava i Osmanagino polje

Kad je u jednoj velikoj bitci kod Dabra turska vojska poražena, ranjeni Osman-aga je pobjegao. Ljudi su ga slijedili jer je on na konju nosio opljačkani plijen i našli najprije sedlo, a iza toga i mrtvog konja. To je brdo nazvano Konjska glava. Osman-agu našli su mrtvog u jednoj šupljoj bukvici gdje se bio sklonio. Polje gdje je bilo to drvo nazvano je Osmanagino polje. Na tom polju još se vide šanci. Tako se zove to područje gdje su bili iskopani dugački rovovi za obranu u kojima se dočekivalo turske napade.

Kazivač: Pave Bićanić